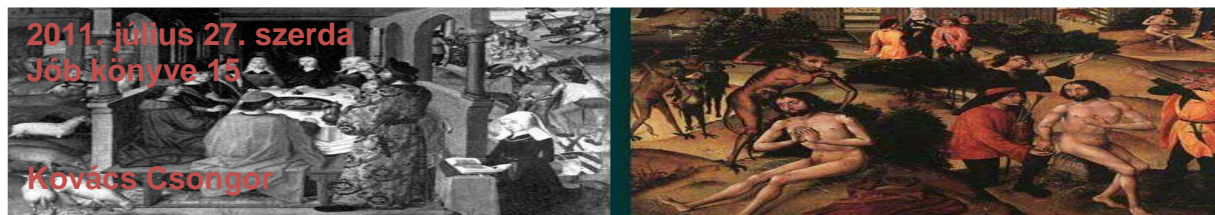

IGAZSÁG ÉS ÉLET

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

Lectio continua – Bibliaolvasó kalauz alapján

2011. július 27. szerda
Jób könyve 15

Kovács Csongor

Elifáz második beszéde: Önteltséggel vádolja Jóbot

^{15,1}Megszólt a témáni Elifáz, és ezt mondta: ^{15,2}Szólhat-e a bölcs, ha tudása légből kapott, és csak keleti széllel fújta fel magát? ^{15,3}Vitakozhat-e haszontalan beszéddel és semmit érő szavakkal? ^{15,4}Te már az istenfélelmet is semmibe veszed, megcsonkítod az áhítatot is Isten színe előtt. ^{15,5}A bűn tanítja erre a szádat, és a ravaszok nyelvét választottad. ^{15,6}Saját szád tesz bűnössé, nem én, és ajkaid vallanak ellened. ^{15,7}Talán te születél először az emberek között, és előbb keletkeztél a halomknál? ^{15,8}Talán kihallgattad Isten titkát, és magadhoz ragadtad a bölcsességet? ^{15,9}Mit tudsz, amit mi nem tudunk? Mihez értesz, ami nálunk nincs meg? ^{15,10}Ősz is, meg öreg is akad közöttünk, jóval idősebb apádnál. ^{15,11}Kevésnek tartod Isten vigasztalását és a hozzád szelíden szóló beszédet? ^{15,12}Hova ragadott el a szíved, és miért villognak szemeid, ^{15,13}hogy Isten ellen fordítod lelkedet, és ily szavakat ejtesz ki a szádon? ^{15,14}Hogyan lehetne tiszta a halandó, és igaz ember az, ki asszonytól született? ^{15,15}Hiszen még szentjeiben sem bízhat, a menny sem elég tiszta szemében. ^{15,16}Mennyivel kevésbé az utálatos és romlott ember, aki úgy issza az álnokságot, mint a vizet!

A bűnösök menthetetlenül elpusztulnak

^{15,17}Tanítalak téged, hallgass rám, mert amit megláttam, azt beszélem el, ^{15,18}amit a bölcsök hirdettek, s nem titkolták el azt, ami atyáiktól való. ^{15,19}Egyedül nekik adatott ez az ország, és közöttük nem járt idegen. ^{15,20}A bűnös minden nap gyötrődik, az erőszakos ember évei meg vannak számlálva. ^{15,21}Rémítő hangok vannak a fülében, béke idején tör rá a pusztító. ^{15,22}Maga sem hiszi, hogy elkerülheti a sötétséget, mert fegyver leselkedik rá. ^{15,23}Kenyér után bolyong, hogy hol találja? Tudja, hogy közel van hozzá a sötétség napja. ^{15,24}Szorongató szükség ijesztgeti, erőt vesz rajta, mint rohamra kész király, ^{15,25}mert Isten ellen nyújtotta ki kezét, a Mindenhatóval szemben hősködött. ^{15,26}Nekiszegzett nyakkal rohant ellene, szegekkel sűrűn kivert pajzsával. ^{15,27}Mivel zsír fedi az arcát, és haj rakódott a tomporára; ^{15,28}pusztulásra szánt városokban lakott, házakban, ahol nem szabad lakni, mert romhalmazzá lesznek. ^{15,29}Nem gazdagodik meg, nem marad meg vagyona, és nem hajlik földig a kalásza. ^{15,30}Nem kerüli el a sötétséget, hajtásait hőség szárítja el, Isten szele sodorja el. ^{15,31}Ne bízzék hiábalóságban, mert csalódik: hiábalóságot kap helyette cserébe. ^{15,32}Időnap előtt vége lesz, ága nem zöldül ki, ^{15,33}mint ahogy a szőlő ledobja az éretlen szemeket, és az olajfa elhullatja virágát. ^{15,34}Mert az elvetemültek közössége terméketlen, és tűz emészti meg a vesztegetéssel szerzett sátrakat. ^{15,35}Nyomorúságot fogannak, bajt szülnek és méhükben csálás érlelődik

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Elifáz második beszédjének a magyarázatánál nagyon fontos, hogy előre leszögezzük, hogy a 20-35. versek azt festik le, hogy kicsoda *nem* Jób. Ezt a beszédet, mint egy Jób-nak szóló biztatást is olvashatjuk, mint ahogyan Elifáz korábbi első (4-5. r.), és későbbi, harmadik beszédje

(22.r.). Elifáz úgy tekint Jóbra, mint egy igaz emberre, akit ő csodál. Jóbnak nincs mit félnie a jelenlegi szenvedések közepette, mert Isten közelségében állni fogja azokat. A leírtak nem Jób átélt tapasztala-

tairól szólnak (20-22.v.), és nem is az ő története végét mondja el (22-23.30.v.), hanem az istentelen, Isten nélkül élő emberről szólnak.

Jób két hibájáról beszél azonban: egy intellektuálisról, és egy morálisról. Intellektuális hiba nem felismerni, hogy még az emberek közül a legigazabb sem lehet (14–16.v.) Isten előtt tiszta. Tökéletes büntelenség, hibátlanság az embervolton kívül esik, és ezt Jóbnak tudnia kellene, illetve magával kapcsolatosan vallania is. Így intellektuális gőg bűnét követi el azzal, hogy kivételezettnek tekinti önmagát, másokkal, a többséggel összehasonlítva (9.v.). Jób morális vétke az, hogy a rá nehezedő próbákat, nehézségeket nem állja erővel és türelemmel.

Önmaga (6.v.) és Isten ellen (13.v.) is vét azzal, hogy Istenről egyoldalúan és elferdítve szól.

Jób beszédjéből kitűnik (12,13-25.), hogy a hagyományos kegyesség nyelvezetét ismeri és használja. Elifáz nem Jóbot, az embert veti el. Csak nem tudja elfogadni, hogy Jóbot nem tudja meggyőzni, sőt, minden igyekezete, amivel Jóbot türelemre intené pont az ellenkezőjét indítja el benne. Jób számára a csendben maradás szenvedése közepette egyben azt jelenti, hogy elismeri Isten ítéletét maga felett, és a további megszegyenyítésnek a fokozása lenne. A prológius perspektíváját ismerve csakis Jób oldalán állhatunk.

Prédikációvázlat

Elifáz Jóbhoz szóló szavai talán itt hangzanak a legélesebben, kioktató hangnemben. Azt is mondhatnánk, ez az a hangnem, amelyre a legkevésbé van szüksége a mélységeket, nyomort megjáró embernek. Az empátia jelei a legkevésbé se mutatkoznak Elifáz szavaiban. Pedig milyen fontos az, hogy az újtát, vagy éppenséggel a kivezető útját kereső ember empátiára, szün-pátiára találjon. Hogy vele együtt érezzenek, együtt legyenek a szenvedésében is. Talán Jób barátainak az volt a legnagyobb tette, amikor mellé ültek és vele együtt ültek némán.

Annak ellenére, hogy Jób talán leginkább nyugalmat, csendet, egy lélegzetvételnymi szünetet kíván (14.r.), ezt a kérést, kívánságot nem ismeri fel Elifáz. Tovább folytatja Jób vizsgáztatását, továbbra is csak vele foglalkozik. Azt is mondhatnánk, hogy tovább döngöli a sárba a szenvedőt.

Elvont kérdéseket fogalmaz meg, olyanokat, amellyel kapcsolatban egyféleképpen lehet válaszolni: Elifáz szavai vádként ott állnak Jób felett. De ezek a kijelentések a maguk teoretikus voltában nagyon messze állnak Jób életétől, életét égetően foglalkoztató kérdésektől.

Talán sokszor mi is érezzük a magunk felelősségét, amikor olyan emberekkel foglalkozunk, akiket valamilyen teológiai kérdés egzisztenciálisan foglalkoztat. ÉLETKÉRDÉSEK ezek. Érezzük azt, hogy az iskolában jól megtanult válaszok itt kevésnek bizonyulnak, és az illetőn nem segítenek. Bár a válaszaink igazak, de elvont teológiai válaszokkal nem segíthetünk az illetőn. Sokkal többet ér a hallgatásunk, a meghallgatásunk, vagy éppenséggel a másikkal való imádságunk.

Még egy hibát követ el Elifáz: Jóbost Istenhez méri. Ebben a megmérettetésben pedig mindenki csak alul maradhat (14–15.v.).

Bár Elifáz mondatai később megismétlődnek, de vannak mondatok, amelyeket nem a mi szánkából kell valakinek meghallania, hanem Isten hangjából (38–41.r.).